

ВИРІШУВАТИ НА ДЕРЖАВНОМУ РІВНІ

Виступ Президента України Леоніда Кравчука
на I сесії Національного комітету боротьби
із захворюваннями на СНІД

У проблемі СНІДу сконцентровані медичні, економічні і духовні аспекти нашого життя. Ось чому наша молода держава надає такого великого значення профілактиці і боротьбі із цим смертельним захворюванням. Бо всі державотворчі зусилля нашого народу можуть бути марними, якщо почнеться вимирання нації. А провідні вчені-медики України єдині у висновках: здоров'ю громадян республіки сьогодні і в найближчі десятиріччя найбільше загрожує катастрофічне зниження імунітету з різким поширенням серед населення епідемій інфекційних хвороб, передовсім СНІДу, а також онкопатології.

За окремими оцінками ВООЗу, до 2000 року в світі якнайменше 30 - 40 млн. чоловік будуть уражені СНІДом.

Враховуючи величезні обсяги витрат на боротьбу із СНІДом, те, що ця хвороба в першу чергу вражає найпродуктивніші, з точки зору економіки, верстви суспільства, СНІД може стати непомірним тягарем для всіх без винятку країн світу. Оскільки СНІД - це передовсім медична проблема, тому медична індустрія і наука зараз посідають найпріоритетніші місця у виробничій сфері розвинутих країн світу.

Якщо ж дослідити увесь спектр труднощів української медицини, то можна дійти висновку: проблема СНІДу як явища і як хвороби інтегрує в собі всі проблеми системи охорони здоров'я в Україні. І тому, якщо вдасться налагодити медичну індустрію для забезпечення Національної програми боротьби зі СНІДом, я переконаний, що цей процес оздоровив би всю українську медицину, оскільки він зачепив би всі складові елементи системи охорони здоров'я, а саме: медичну допомогу населенню, відповідне законодавство, науку, цивілізовану пропаганду здорового способу життя, підготовку кадрів.

СНІД - дуже страшна хвороба. А у нас вона має ще й свої особливості. Адже вона накладається на пригнічення імунної системи внаслідок аварії на ЧАЕС. Ця смертельна хвороба є і буде залишатись доти, доки не буде знайдений ефективний спосіб лікування. Цілком погоджуюся з головою Національного комітету, що основне нині - це профілактика СНІДу. Треба взятись за цю справу разом. І тут, я переконаний, наша країна зі своїм науковим потенціалом за умови інтеграції в світовий простір боротьби зі СНІДом здатна не тільки мобілізуватися, а й зробити гідний внесок в знешкодження смертельної хвороби. Адже перемогти СНІД в одній конкретній країні - про це говорити сьогодні неможливо.

В складних умовах становлення української держави ми виконали рекомендації Всесвітньої організації охорони здоров'я щодо прийняття відповідного законодавства, Національної програми і створення спеціального державного органу - Національного комітету боротьби із захворюванням на СНІД при Президентові України. Три умови ВООЗу ми виконали. І, таким чином, маємо всі підстави сподіватися на швидке входження у світову систему боротьби зі СНІДом. Адже у нас створено всі передумови цивілізованої боротьби зі СНІДом.

Концепція законодавчого забезпечення боротьби із СНІДом в країні має регулювати всі проблеми тільки через закон. Цей закон і має захищати суспільство від СНІДу, відповідати міжнародним нормам захисту прав людини. Немає потреби говорити про делікатність самої проблеми, оскільки це стосунки між людьми. Тут всі нормативи щодо поваги до людини, її прав мають виконуватись безумовно.

Національний комітет, Міністерство охорони здоров'я, всі зацікавлені міністерства повинні найближчим часом внести відповідні рекомендації до Верховної Ради. Ці законопроекти мають гарантувати безпеку донорства, врегулювати систему обстеження громадян на СНІД, обмеження носіїв і хворих. Однак при цьому не можна допустити дискримінації людини. Виникла також необхідність виключити із числа донорів представників груп соціального ризику. Навколо розв'язання цих проблем мають бути законодавчі та нормативні акти. Наш Національний комітет боротьби із захворюванням на СНІД, Міністерство охорони здоров'я разом з іншими, в тому числі Міністерством закордонних справ, мають розробити проекти міжнародних угод, всього, що стосується експорту - імпорту крові, інших трансплантантів.

Стрижнем усієї структури заходів боротьби зі СНІДом є медичні проблеми. Тому необхідно створити єдиний координаційний центр, який зосередить у собі всі наукові, профілактичні, діагностичні напрями стратегії і тактики боротьби зі СНІДом в Україні. Таким центром повинен стати Національний Інститут СНІДу. Уряд і Президент всіляко підтримуватимуть його роботу. Бо ми виходимо з того, що головне - робити все для запобігання розповсюдження цієї хвороби. Слід виробити національну систему обстеження громадян України та іноземців. А при виборі тест-системи орієнтуємось на кращі світові фірми. І в той же час в нас є потенціал для того, щоб створити власні тест-системи. Якщо нам вдасться це зробити, це буде помітний внесок молоді України у світову науку. Загалом же здійснення наукових проектів, пов'язаних з вивченням СНІДу, неможливе без концентрації зусиль Академії наук, Академії медичних наук України, науковців.

На жаль, на сьогодні єдиний спосіб боротьби зі СНІДом - це пропаганда здорового способу життя. Треба сповна використовувати наявні можливості. Це повинні усвідомити всі. Проте керівництво нашої телерадіокомпанії не проявляє великої активності щодо пропаганди здорового способу життя. Напевне, не тому, що не хоче, а через новизну проблеми. Окрім того, некваліфікована пропаганда завдає більше шкоди, ніж мовчання. Тож не треба лякати людей, а дохідливо роз'яснювати їм всі проблеми.

Я хотів би, щоб Національний комітет і всі причетні до цієї проблеми відомства залучили до пропаганди спеціалістів, які спокійно, але аргументовано, без драматизації дали людям такі знання, які б дозволили цивілізовано вибирати спосіб дій в найскладнішій ситуації. Я ще раз хочу наголосити, що не потрібно лякати людей, а спокійно пояснювати, як себе поводити, щоб не наразитися на небезпеку зараження СНІДом.

У цьому питанні слід обличити будь-які амбіції і спільно розробити відповідні програми для шкіл, інститутів, батьків, дітей, вчителів. Проблема має знайти своє місце і час при висвітленні по телебаченню і радіо, в пресі. Тому що наша нецивілізованість і сором'язливість у деяких питаннях виховання і зокрема сексуального дає ефект протилежний бажаному. Нам треба це перебороти. І через сім'ю давати не викривлену, а об'єктивну інформацію і знання.

Напередодні цієї сесії я поцікавився у знайомих, близьких, наскільки вони знають проблему СНІДу. Тобто провів таке собі невеличке соціологічне дослідження. І був вражений. Бо хоча і вважав себе невігласом у цій справі, маючи лише елементарні знання проблеми, проте виявилось, що більшість взагалі нічого не знає.

Ось і довелось вислуховувати сентенції на зразок "знайшов проблему". А таке ставлення до смертельної хвороби дуже небезпечне. Адже цифри загиблих і вірусоносців жахливі. Не слід забувати, що смерть кожної здорової людини - це втрата для держави і економіки зокрема.

Однак через необхідну інформаційну базу необхідно не лише переконати народ, що СНІД - це страшне лихо, але й утвердити його в думці, що з цією хворобою можна успішно боротися, не допускати, запобігати через здоровий спосіб життя. Так, це страшна біда, але якщо вона сприймається, як стіна, яку не проломиш, тоді людина не здатна до боротьби, до активного цивілізованого розуміння ситуації.

Національному комітету необхідно залучити до спільної роботи кваліфікованих журналістів. Бо з якою б енергією заклики не виголошувалися, вони не будуть сприйняті, якщо людина сама не переконається в їх правильності.

Виконання програми профілактики і боротьби зі СНІДом - це велика проблема. Нам потрібно ще раз все перевірити і проаналізувати: засоби захисту населення, виробників, подивитись на можливості сплати мита на іноземні товари, на різну гуманітарну допомогу.

І останнє. Національна програма була затверджена до створення Національного комітету. За час роботи останнього напрацьовано чимало нового. Тому необхідно поповнити і збагатити програму положеннями згідно нового бачення проблеми. Національний комітет має також забезпечити міжвідомчу координацію. Треба всім разом займатись питаннями профілактики і боротьби зі СНІДом, а не тільки медикам. Всі повинні бути зацікавлені. Це важливе завдання і воно стосується всіх. Тому закликаю всіх збагнути, наскільки це складна, небезпечна, смертельна хвороба для України. Треба, щоб наша молода держава зробила ще один крок до цивілізованого життя, зробила все для запобігання розповсюдження цієї хвороби.